

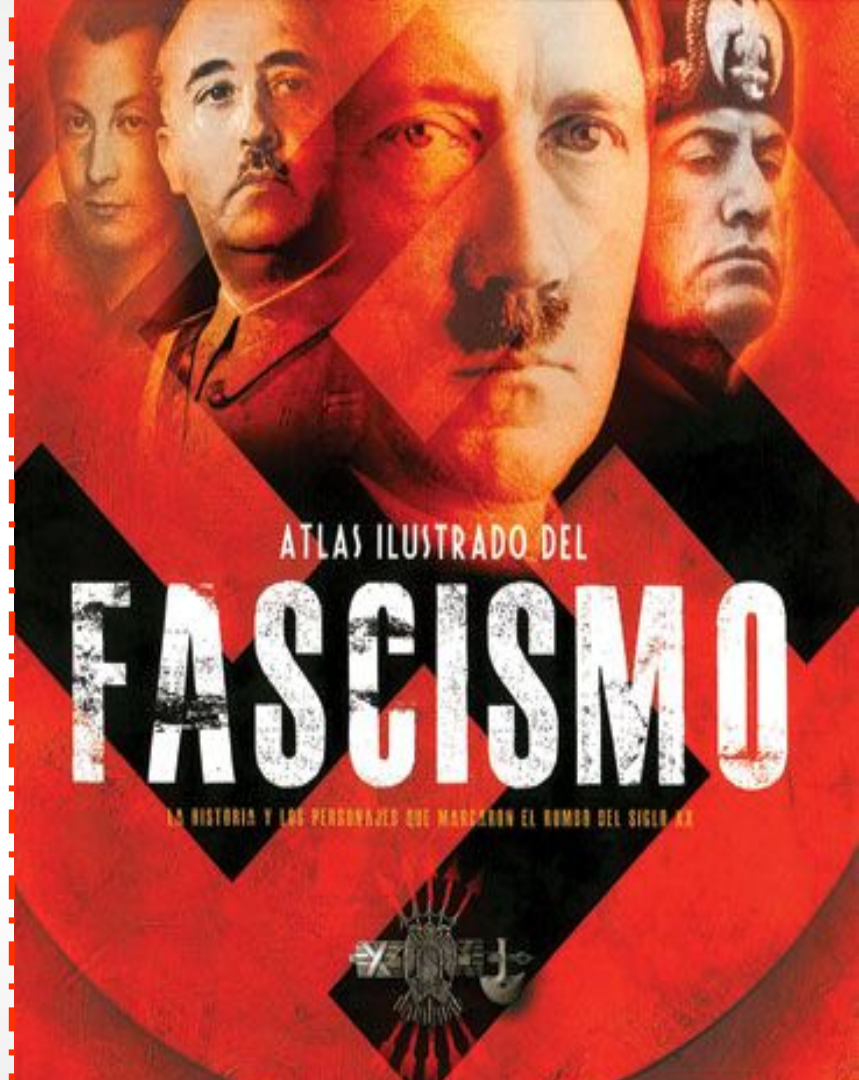
FAXISMOA

Taldekieak: Gorka Tobias, Alain Mendizabal, Manex Mailharin eta Karen Muñoz

AURKIBIDEA

1. SORRERA
2. IDEOLOGIA
3. AUTOREAK
4. GAUR EGUNGO EGOERA

SORRERA

❑ FAKTORE OROKORRAK

Faxismoaren sorrera eta arrakasta testuinguru historiko jakin batean:

- ❑ Italia estatu berria (Alemania bezala), European eraturako azkenetakoa, trinko egituratu gabea, eta nazio-integrazio ahulekoa.
- ❑ Bigarren Industria Iraultza. Industrializazio-prozesu oso traumatikoa, berandu eta izugarri bizkor burutua.
- ❑ 1918ko krisialdi ekonomikoa.

Faxismoa nazionalismo erradikalak eta sindikalismo iraultzaileak bat egitean eratu. Elementu proletarioak eta industrializazioaren aurreko burgesia txikikoak nahastu.

Faktore guzti horiek antiliberalismoa indartu eta ultranazionalismoa eta irrazionalismoaren aldeko jarrerak bultzatu.

SORRERA

❑ FAKTORE/BALDINTZA ZEHATZAK

Lehen Mundu Gerran:

- ❑ Herritarren iritziaren kontra sartu
- ❑ Gerrak eragindako tentsio ekonomikoak (garaipenean parte hartuagatik inolako saririk ez; inflazioa, aurrezkien galera, pobretzea, proletarizazioa...)

Gainera:

- Italia oso heterogeneoa, ipar eta hegoaren artean alde handiak. Gobernuak egoera konpontzeko ahulezia argia.
- Industrialari handiek estatu demokratiko liberala erruduntzat hartu. Borrokan aritutakoen artean ere gauza bera. Ekintza gogorak egiteko prest, alderdi faxistaren talde paramilitarretan sartu.
- Errusiako iraultza eredu harturik iraultza sozialistaren beldur ziren burgesiaren eta erdi mailako klaseen konplizitatea

❑ AURREKARIAK

-XIX. mende amaieran Italian *fascio* antolakundeak (elementu nazionalista eta iraultzaileak)

-1914ko urrian, zatitutako langile mugimendutik, *Fasci d'Azione rivoluzionaria internazionalista* sortu, Italia gerran sar zedin Inperio Nagusien aurka. Beste talde batekin batu eta *Fasci d'azione rivoluzionaria (Milango Fascio-a)*

-1915 hasieran, antolakunde nazionala. Gerra amaitzean, espektatibak zapuztuak

-Bitartean, Mussolinik Milango Fascioa berregin eta *Fasci italiani di combattimento* sortu 1919an (grebalarien, ezkerrekoen eta abarren aurkako kale borroka)

-1921ko apirilean, alderdi politikoa: Partito Nazionale Fascista, antiliberalista eta antikomunista. Denbora laburrean masa-alderdia, 300.000 militante inguru

LEHEN URTEAK

-1922an langileen azken eraso iraultzailea, alderdi faxistaren eraso-eskoadren jardueragatik gelditua. Une horretatik aurrera, patronalak eta burgesiak bat egin

-Erromarako Martxa: 1922ko urrian, Mussolinik alderdiko militanteei biolentzia erabiltzea agindu boterea hartzeko eta hauek 22tik hasita oinarrizko armen laguntzaz, errepideak eta trenak hartu, Erromara joan eta agintariarentzat boterea eskuratzeko. Lehen ministroak aurka egin nahi baina, Victor Manuel III.a erregeak gerra zibila sahiesteko, Mussoliniri gobernua eman hilaren 29an.

-1924ko hauteskundeetan, faxistek bost milioi boto (osotara, 7 milioi)

-Erresistentziak gora, Matteotti hil, oposizioak parlamentua utzi, 300.00 erbestera...

Hala Mussolinik estatuaren eta alderdiaren aginte osoa. Erregimen totalitarioa, alderdi faxistaren eta Mussoliniren kontrolpean:

-1928an, PNF kenduta, alderdi guztiak debekatu.

-Patronalaren babesean, sindikatuak legez kanpo, greba eskubiderik ez, langileak derrigorrez mugimendu faxistan...)

-Kanpo hedapena: Etiopia (1936), Espainiako Gerran interbentzioa, Albania (1939)

IDEOLOGIA

- **Estatu totalitarioa defenditzen zuten.**
 - Estatuaren nagusitasuna gizabanakoaren gainetik
 - Liberalismoaren printzipioekiko ukazioa

- **Alderdi bakarreko sistema politiko diktatoriala.**
 - Liderraren autoritate osoa
 - Lider “karismatikoaren” nortasuna gurtu

- **Antikomunismo eta antikapitalismo erradikala.**
 - Alderdi interklasista bezala aurkezten zen
 - Klase ertainen eta goiko klasearen konpromisoa bilatzen zuten

- **Nazionalismo agresiboa, espantsionista eta militarista.**

- **Arrazismoa defendatzen zuten.**

- Arrazismoa eta antisemitismoa
- *Arraza arioaren* nagusitasuna goraipatu

→ Faxismo italiarrak nazismoaren eraginez bereganatu zuten arrazismoa

- **Jokaeraren elementu irrazionalak asaldatzen zituen.**

- Fanatismoa
- Intolerantzia
- Obedientzia itsua

- **Biolentzia defendatzen zuen.**

- **Masak mobilizatzen zituen alderdiaren antolaketen bidez:**

- Miliziak
 - Hautzarotik hasten zen integrazioa
- Antolaketa paramilitarrak
 - Familia tradizionalaren ideia gizarte faxista berriaren “birsorkuntza” planetik eratu zen.

- **Gizonezkoen printzipioak goraiatzaren zituen.**

Frauen Warte

Die einzige partriarchale Frauenzeitschrift

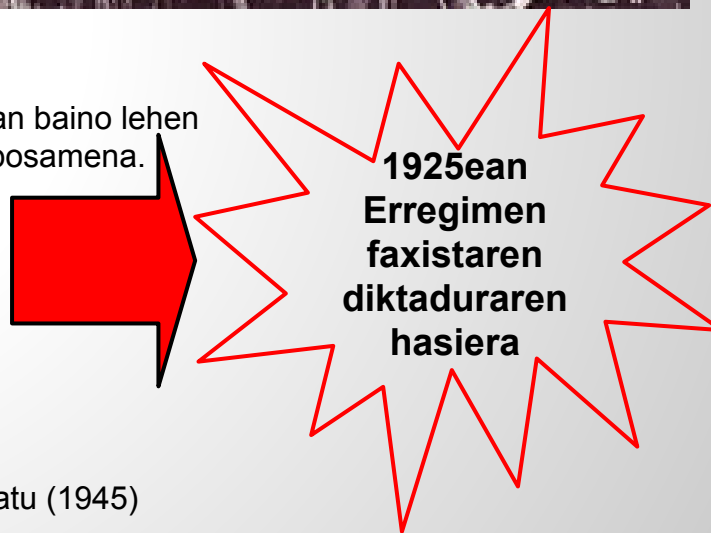
HEFT 23 - 7. JAHRGANG - 1. MAIHEFT 1939

Muttertag
1939

AUTOREAK

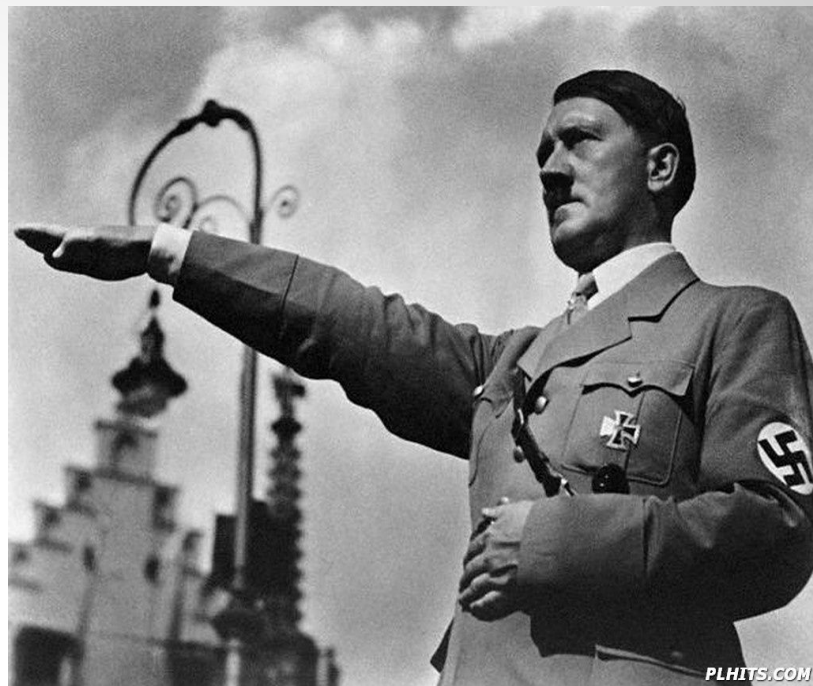
❑ Italian - Benito Mussolini

- ❑ Faxismoaren sortzaile
- ❑ 1900an: Alderdi Sozialistan sartu
 - Lehen Mundu Gerran alderditik bota
 - Frantziaren alde.
- ❑ 1919an: Italiako '**fascioak**' sortu
 - 1921ean: alderdi bat eratu
 - **Alderdi Nazional Faxista**
 - Burua: Mussolini
- ❑ Aginpidea lortzeko asmoa
 - 1922ko urrian: **Erromarako Martxa** antolatu.
 - Italiako Erregeak Mussoliniri gobernua eratzeko agindua eman baino lehen
 - '**fasci di combattimento**' taldeak Erroma hartzeko proposamena.
 - Titulua hartzean:
 - Alderdi eta sindikatu ez-faxista legez kanpo utzi
 - Prentsa askatasuna suntsitu
- ❑ Etiopia eta Albania inbaditu
- ❑ Espainiako Gerra Zibilean Francori lagundu
- ❑ Hitlerren alde egon zen Bigarren Mundu Gerran.
- ❑ Alemaniaren babesa galtzean
 - Suitzara ihes egin nahi → Italiako Erresistentziako talde batek fusilatu (1945)

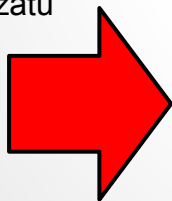

❑ Alemanian - Adolf Hitler

- ❑ 1889ko apirilaren 20an jaio zen Braunau-n (Austria).
 - Gaztetan: pinturan eta igeltsero gisa lanean.
- ❑ Lehen Mundu Gerra
 - Alemaniagatik borrokatu.
 - 1918an: Judutarrei eta marxistei akusatu
 - Alemaniaren porrotagatik.
- ❑ 1920an: **Partidu Nazia** sortu
 - Antikomunista
 - Nazionalista
 - Arrazista
- ❑ 1923an: estatu-kolpe bat ematen saiatu
 - Porrot egin → Gartzeleratu
 - Espetxean zegoen bitartean: *"Nire borroka"* idatzi.
- ❑ 1933an: Hitler **Kantzilerra** izendatu
 - Alemania militarizatu
- ❑ 1939ko irailaren 1ean:
 - Polonia inbaditu
- ❑ 1944an: aliatuek erretiratzera behartu
 - Berlin Errusiaren eskuetan erortzeran → Hitlerrek bere buruaz beste egin zuen 1945eko apirilaren 30ean.

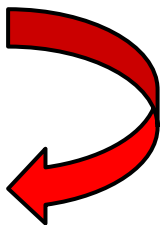
PLHITS.COM

Belgikak, Holandak, Norvegiak, Danimarkak, Frantziari eta Ingalaterrari eraso zien. Baina Errusiarako inbasioan porrot egin zuen.

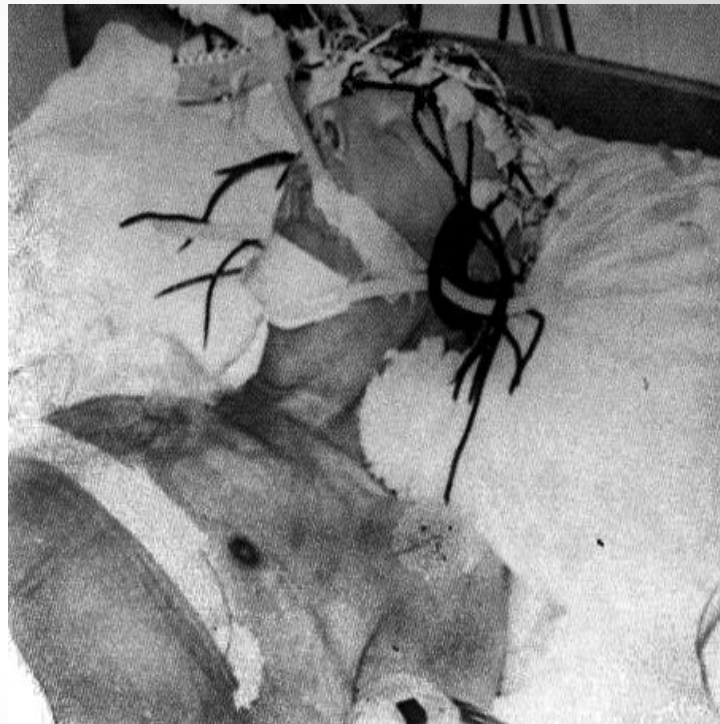
❑ **Spainian - Francisco Franco Bahamonde**

- ❑ Francok Miguel Primo de Riveraren diktadurari jarraitu zion.
→ Frankismoak Jose Antonio Primo de Riveraren (Falange de las JONS sortu zuenak 1933an) irudia erabili zuen propagandaren martiri moduan.
- ❑ 1907an: Karrera militarren hasiera
- ❑ 1912an: Boluntario bezala Marokorako.
- ❑ Manuel Azaña lehendakariaren gobernu konstituzionalaren kontrako altxaketa militarrean parte hartu.
- ❑ Tetuán-era joan(Africa)
→ **Altxamendu Nazionalari** hasiera

1936an

- ❑ **"Generalísimo"** bezala aukeratua
- ❑ Armaden **estatuburua**.
- ❑ 1938an: **"Caudillo de España"**
→ "Lurreko, Itsasoko eta Aireko Armadetako buruzagia
- ❑ Espainiako Gerra zibila 1939an bukatu → Erregimen autoritarioa ezarri.
- ❑ 1969an: Juan Carlos de Borbón bere ondorengoa.
- ❑ 1975eko azaroaren 20an → hil egin ze.

GAUR EGUNGO EGOERA

❑ Neofaxismoa bezala ezagutua. KAUSAK:

→ Gorrotoa

- Antisemitismoa
- Xenofobia
- Arrazakeria

→ Langabezia

→ Globalizazioa

→ Terrorismoa

→ Kontrol eza

Eskuin muturreko alderdiak Europako edozein gunetan aurki baditzakegu ere, neofaxismora gehien hurbiltzen diren alderdi garrantzitsuenak Espainian, Grezian eta Frantzian aurki ditzakegu.

- ❑ **Espainian** tradizio historikoa defendatzen dute (Francoren diktadurara itzuli nahia) eta tirania horren oinordeko den PPK agintean dirau gehiengo absolutuarekin 4 urtez, Frankismoaren garaiko nostalgia azalerraraziz lege berriak egitean; hala nola, LOMCE, *Ley Mordaza*, ... Gainera hurrengo hauteskunde orokorretan aurreikusten den gobernua **PP-Ciudadanos** da, **Albert Riveraren** alderdia.
- ❑ **Frantzian** pil-pilean dago Marine Le Pen hautagaiaren Fronte Nazionala eskuin muturreko alderdia.
- ❑ **Grezian Amanecer Dorado** talde neofaxista aitortua dago

Amanecer Dorado

- ❑ Metaxasen eta Koronelen Diktaduraren nostalgikoak dira.
- ❑ 2012an lehen aldiz parlamentuan (21 diputatu eta botoen %7a).
- ❑ Azken hauteskundetan 3.indarra bezala sendotu da.
- ❑ Ultranazionalistak, antikomunistak, antijudutarrak, ... Naziekiko mirespena azaldu dute hainbatetan parlamentuan.
- ❑ Biolentzia-talde baten partaide izateagatik hainbat kide **atxilotuak**. Beldurra praktikan jartzen duen taldea.

